

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław TROCIUK

Warszawa, dnia 12.05.2010 r.

RPO-646286-IX-9005.3/10/WK

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
nadbryg. Wiesław Leśniakiewicz
Komendant Główny
Państwowej Straży Pożarnej
ul. Podchorążych 38
00-463 WARSZAWA 133

szanowny Panie Komendancie

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Przewodniczący Warmińsko-Mazurskiego Zarządu Wojewódzkiego Związku Zawodowego Strażaków „FLORIAN” w sprawie ponadnormatywnego czasu służby funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej. Zdaniem wnioskodawcy, przepisy dotyczące udzielania czasu wolnego w zamian za czas ponadnormatywnie wypracowany przez strażaków PSP zostały uregulowane w sposób uniemożliwiający ich wykorzystanie.

Przepis art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (tekst jedn. - Dz.U. z 2009 r. Nr 12, poz. 68 z późn. zm.) określa, że czas służby strażaka nie może przekraczać przeciętnie 40 godzin tygodniowo w przyjętym okresie rozliczeniowym, nieprzekraczającym 6 miesięcy. Z kolei ust. 9 niniejszego artykułu stanowi, iż czas służby strażaka może być przedłużony do 48 godzin tygodniowo, w okresie rozliczeniowym, o którym mowa w ust. 1, jeżeli jest to uzasadnione koniecznością zapewnienia ciągłości służby. Natomiast ust. 10 określa, że w przypadku wprowadzenia podwyższonej gotowości operacyjnej w Państwowej Straży Pożarnej czas służby strażaka można przedłużyć ponad normę, o której mowa w ust. 9. W takim przypadku, w zamian za czas służby strażakowi przysługuje czas wolny od służby w tym samym wymiarze, w przyjętym okresie rozliczeniowym.

Przepis § 15 ust. 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 grudnia 2005 r. w sprawie pełnienia służby przez strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. Nr 266, poz. 2247 z późn. zm.) określa, iż przyjmuje się dwa okresy rozliczeniowe w roku kalendarzowym: od 1 stycznia do 30 czerwca oraz od 1 lipca do 31 grudnia. Natomiast § 10 ust. 1 tego rozporządzenia określa, że czas wolny od służby przekraczający normę określoną w ustawie może być udzielony w okresie bezpośrednio poprzedzającym urlop wypoczynkowy lub po jego ukończeniu. Zgodnie z ust. 2 niniejszego paragrafu, czas wolny, o którym mowa w ust. 1, strażak jest obowiązany wykorzystać w okresie rozliczeniowym albo do dnia zwolnienia ze służby następującego przed zakończeniem tego okresu, a przełożony uprawniony do mianowania (powołania) ma obowiązek mu to ułatwić. Zdaniem Przewodniczącego Związku, przepis ten nie jest stosowany, gdyż § 6 rozporządzenia zobowiązuje do utrzymania minimalnej obsady osobowej każdej zmiany na poziomie od 50 do 70% stanu etatowego zmiany. Z powodu zbyt małej ilości strażaków są tworzone minimalne stany etatowe i z tego powodu nie ma możliwości zastąpienia funkcjonariuszy, którzy wypracowali nadgodziny w służbie. W efekcie funkcjonariusze nie mogą odebrać przysługującego im czasu wolnego, a liczba wypracowanych przez nich nadgodzin systematycznie rośnie. W ocenie wnioskodawcy tak sformułowane przepisy, w samym tylko województwie warmińsko-mazurskim w 2009 r. doprowadziły do powstania 339 641 nadgodzin, które dają średnią na strażaka 395,9 godz. Według wyliczeń związków zawodowych w 2009 r., w skali kraju strażacy wypracowali około 8,5 min. nadgodzin.

Zdaniem Przewodniczącego, uzyskana od Komendanta Głównego PSP argumentacja, iż w zamian za przedłużony czas służby strażacy mają przyznany dodatkowy urlop w wymiarze 18 dni nie jest przekonująca, gdyż przysługuje on za wykonywanie zadań służbowych w warunkach niebezpiecznych (szkodliwych) lub za wydłużony czas służby. Nie oznacza to jednak, że strażak, który nie ma wypracowanych nadgodzin jest jego pozbawiony, gdyż otrzymuje go i tak w takim samym wymiarze jak i osoby z wypracowanymi nadgodzinami.

Przedstawiona sytuacja może wskazywać na naruszenie praw funkcjonariuszy PSP. Jest ona dla nich uciążliwa także i z tego powodu, że nie istnieją regulacje prawne,

które pozwalałyby na uzyskanie wynagrodzenia za nadgodziny. Brak stosownych przepisów regulujących niniejszy problem, uniemożliwia skuteczne dochodzenie przed sądem zaległych z tego tytułu świadczeń finansowych. Obowiązujący stan prawny, przy niewystarczającej obsadzie etatowej, powoduje ciągłe istnienie dużej liczby nadgodzin i nie jest możliwy do rozwiązania bez przeznaczenia na ten cel dodatkowych środków finansowych oraz zmiany obowiązujących w tym zakresie przepisów prawnych.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. - Dz.U. z 200 r. Nr 14, poz. 147 z późn. zm.), uprzejmie proszę o spowodowanie zbadania niniejszego zagadnienia oraz wyrażenie swojego stanowiska w tej sprawie. Proszę także o przedstawienie Rzecznikowi wykazu nadgodzin w PSP za okres ubiegłych czterech lat.

z przeżyciami

